

Beleidsregels bijzondere bijstand alleenverdienersproblematiek gemeente West Maas en Waal

Intitulé

Beleidsregels bijzondere bijstand alleenverdienersproblematiek gemeente West Maas en Waal

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente West Maas en Waal; gelezen het bepaalde in art. 4:81, eerste lid, 4:83 en 1:3, vierde lid, van de Algemene wet bestuursrecht; titel 4.3 van de Algemene wet Bestuursrecht; artikel 35 van de Participatiewet; overwegende dat het gewenst is om een beleidsregel vast te stellen voor: de verstrekking van de individuele bijzondere bijstand aan gezinnen die huur -en zorgtoeslag missen door de samenloop van fiscaliteit, sociale zekerheid en toeslagen.

besluit:

vast te stellen de 'Beleidsregels bijzondere bijstand alleenverdienersproblematiek gemeente West Maas en Waal'.

Artikel 1. Begripsbepalingen

1. Alle begrippen die in deze beleidsregels worden gebruikt en die niet nader worden omschreven hebben dezelfde betekenis als in de Participatiewet (Pw), het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz 2004) en de Algemene wet bestuursrecht (Awb).

2. In deze beleidsregels wordt verstaan onder:

- a. de wet: Participatiewet;
- b. College: het college van burgemeester en wethouders van de gemeente West Maas en Waal;
- c. gezin: gehuwden en samenwonenden die volgens de Wet op de Inkomstenbelasting en de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen (Awir) als fiscaal partner worden aangemerkt en waarvan:
 - I. één van de partners een inkomen heeft en de andere partner geen of slechts een heel laag inkomen heeft.
 - II. de minstverdienende partner (meestal) geboren is na 1962 die vanwege de afbouw van de algemene heffingskorting minstverdienende partner niet in aanmerking komt voor de algemene heffingskorting minstverdienende partner;
- d. toeslagenjaar: het kalenderjaar waarin de aanvrager recht heeft op huur -en/of zorgtoeslag van de Belastingdienst-Toeslagen;
- e. toetsingsinkomen:
 - I. bij een aangifte Inkomstenbelasting met definitieve vaststelling door de Belastingdienst, is het toetsingsinkomen gelijk aan het verzamelinkomen uit de definitieve aanslag Inkomstenbelasting,
 - II. als er nog geen definitieve vaststelling Inkomstenbelasting door de Belastingdienst is, of er is geen aangifte Inkomstenbelasting gedaan, is het toetsingsinkomen gelijk aan het belastbare loon blijkend uit de jaaropgaven en/of inkomensspecificaties.
- f. belastbaar loon: hieronder wordt ook verstaan: 'bedrag of loon voor de loonheffingen (LH of LB)', of 'fiscaal loon'.

Artikel 2. Doelgroep bijzondere bijstand alleenverdienersproblematiek

- 1. De bijzondere bijstand alleenverdienersproblematiek kan worden verstrekt aan een gezin dat:
 - a. een inkomen heeft uit een uitkering, niet zijnde een uitkering op grond van de wet, eventueel aangevuld met algemene bijstand op grond van artikel 19 van de wet, en
 - b. vergeleken met een vergelijkbaar gezin voor wie algemene bijstand op grond van artikel 19 van de wet de enige bron van inkomsten is, minder toeslag ontvangt op grond van de Wet op de zorgtoeslag en de Wet op de huurtoeslag, vanwege de asynchroniteit van de afbouw van de dubbele algemene heffingskorting zoals bedoeld in artikel 37, tweede lid, van de wet ten opzichte van de afbouw van de dubbele algemene heffingskorting als bedoeld in artikel 8.9 van de Wet inkomstenbelasting 2001, en
 - c. hierdoor in een toeslagenjaar een besteedbaar inkomen geniet dat lager ligt dan het inkomen van een vergelijkbaar gezin met een volledige bijstandsuitkering.
- 2. Tot het gezin wordt niet gerekend de persoon die op de datum van aanvraag:
 - a. niet woonachtig is in de gemeente West Maas en Waal;
 - b. is ingeschreven in de basisregistratie personen als ingezetene met enkel een briefadres;
- 3. Voor de toepassing van deze regeling wordt het vermogen niet in aanmerking genomen.

4. De beleidsregels 'bijzondere bijstand gemeente West Maas en Waal' zijn niet van toepassing op aanvragen voor bijzondere bijstand alleenverdienersproblematiek.

Artikel 3. Hoogte van de individuele bijzondere bijstand alleenverdienersproblematiek en wijze van uitbetaling

1. De hoogte van de individuele bijzondere bijstand alleenverdienersproblematiek wordt bepaald op:
 - a. voor het toeslagenjaar 2022:
 - I. een bedrag van € 540,- wanneer gedurende een periode van 9 maanden of meer van het kalenderjaar het gezin een besteedbaar inkomen geniet dat lager ligt dan het inkomen van een vergelijkbaar gezin met een volledige bijstandsuitkering;
 - II. een bedrag van € 378,- wanneer gedurende een periode van 5 tot en met 8 maanden van het kalenderjaar het gezin een besteedbaar inkomen geniet dat lager ligt dan het inkomen van een vergelijkbaar gezin met een volledige bijstandsuitkering;
 - III. een bedrag van € 189,- wanneer gedurende een periode van 1 tot en met 4 maanden van het kalenderjaar het gezin een besteedbaar inkomen geniet dat lager ligt dan het inkomen van een vergelijkbaar gezin met een volledige bijstandsuitkering;ongeacht de hoogte van het bedrag aan zorg- en/of huurtoeslag wat de Belastingdienst-Toeslagen van het gezin terugvordert of verrekent ten gevolge van deze problematiek.
 - b. voor de toeslagenjaren 2023
 - I. een bedrag van € 456,- wanneer gedurende een periode van 9 maanden of meer van het kalenderjaar het gezin een besteedbaar inkomen geniet dat lager ligt dan het inkomen van een vergelijkbaar gezin met een volledige bijstandsuitkering;
 - II. een bedrag van € 319,20 wanneer gedurende een periode van 5 tot en met 8 maanden van het kalenderjaar het gezin een besteedbaar inkomen geniet dat lager ligt dan het inkomen van een vergelijkbaar gezin met een volledige bijstandsuitkering;
 - III. een bedrag van € 159,60 wanneer gedurende een periode van 1 tot en met 4 maanden van het kalenderjaar het gezin een besteedbaar inkomen geniet dat lager ligt dan het inkomen van een vergelijkbaar gezin met een volledige bijstandsuitkering;ongeacht de hoogte van het bedrag aan zorg- en/of huurtoeslag wat de Belastingdienst-Toeslagen van het gezin terugvordert of verrekent ten gevolge van deze problematiek.
 - c. voor het toeslagenjaar 2024:
 - I. een bedrag van € 1.008,- wanneer gedurende een periode van 9 maanden of meer van het kalenderjaar het gezin een besteedbaar inkomen geniet dat lager ligt dan het inkomen van een vergelijkbaar gezin met een volledige bijstandsuitkering;
 - II. een bedrag van € 705,60 wanneer gedurende een periode van 5 tot en met 8 maanden van het kalenderjaar het gezin een besteedbaar inkomen geniet dat lager ligt dan het inkomen van een vergelijkbaar gezin met een volledige bijstandsuitkering;
 - III. een bedrag van € 352,80,- wanneer gedurende een periode van 1 tot en met 4 maanden van het kalenderjaar het gezin een besteedbaar inkomen geniet dat lager ligt dan het inkomen van een vergelijkbaar gezin met een volledige bijstandsuitkering;ongeacht de hoogte van het bedrag aan zorg- en/of huurtoeslag wat de Belastingdienst-Toeslagen van het gezin terugvordert of verrekent ten gevolge van deze problematiek.
2. Voor het bepalen van het recht op de individuele bijzondere bijstand als bedoeld in lid 1 wordt gebruik gemaakt van de vergelijking tussen de aan aanvrager feitelijk in een toeslagenjaar uitgekeerde algemene periodieke bijstand en het toetsingsinkomen voor een vergelijkbaar bijstandsgesin. Als er in een toetsingsjaar sprake is van thuiswonende kinderen en/of medebewoners wordt uitgegaan van het belastbaar Pw-inkomen rekening houdend met de kostendelersnorm zoals bedoeld in artikel 22a Pw.
3. de bijzondere bijstand waarop recht bestaat wordt per toeslagenjaar als één bedrag toegekend en uitgekeerd.
4. De bijzondere bijstand wordt uitbetaald aan het gezin tenzij er gegronde redenen zijn om aan te nemen dat het gezin zonder hulp niet in staat is tot een verantwoorde besteding van hun bestaansmiddelen.
5. Bij toepassing van artikel 4, wordt de bijzondere bijstand waarop beide ex-fiscaal partners in dat betreffende toeslagenjaar gezamenlijk recht hebben voor 50% uitbetaald aan ieder van hen.

Artikel 4 Ambtshalve toekenning

1. De gemeente kan de individuele bijzondere bijstand alleenverdienersproblematiek ambtshalve toekennen en verstrekken. Een schriftelijke aanvraag is dan niet nodig. Een ambtshalve toekenning is mogelijk als vaststaat dat het gezin op enig moment in de peilperiode voldoet aan de voorwaarden. Dit kan worden aangenomen als gezin algemene bijstand ontvangt als bedoeld in artikel 19 van de wet of een uitkering ontvangen op grond van de IOAW.

Artikel 5. Op aanvraag

1. De aanvraag voor bijzondere bijstand alleenverdienersproblematiek wordt ingediend bij Werkzaak Rivierenland via het daarvoor beschikbaar gestelde aanvraagformulier op de website van Werkzaak Rivierenland. In afwijking van deze digitale aanvraag is een schriftelijke aanvraag mogelijk indien naar het oordeel van Werkzaak Rivierenland bijzondere omstandigheden in het individuele geval hiertoe aanleiding geven.
2. Op de aanvraag wordt binnen acht weken na ontvangst van de aanvraag een beslissing genomen.
3. Voor de toepassing van het woonplaatsbeginsel als bedoeld in artikel 40 eerste lid van de Participatiewet is de aanvraagdatum bepalend en niet de datum waarop de kosten waarvoor bijzondere bijstand wordt aangevraagd zich voordoen, of hebben voorgedaan.
4. Een aanvraag voor de bijzondere bijstand alleenverdienersproblematiek betrekking hebbend op de Toeslagenjaren: 2022, 2023, en/of 2024 moet uiterlijk zijn ingediend vóór 1 mei 2025.
5. Bij de aanvraag moeten de volgende gegevens meegestuurd worden:
 1. Algemeen:
 - a. een kopie van een identiteitsbewijs van de aanvrager en eventuele partner;
 - b. een kopie van een bankpas of recent bankafschrift met daarop het rekeningnummer en de tenaamstelling.
 2. aanvraag over het Toeslagenjaar 2022:
 - a. de definitieve beschikking van Belastingdienst - Toeslagen met berekeningsspecificatie waaruit het terug te vorderen, of te verrekenen, bedrag aan huur -en zorgtoeslag over het "Toeslagenjaar 2022" blijkt;
 - b. als uit de definitieve beschikking van Belastingdienst – Toeslagen bedoeld onder a niet de hoogte blijkt van het z.g. toetsingsinkomen van de:
 - I. aanvrager en partner, en
 - II. eventuele thuiswonende kinderen en medebewoners voor wat betreft het onderdeel huurtoeslag, dan aanvullend bewijsstukken van het toetsingsinkomen van: aanvrager, partner en de eventuele kinderen en medebewoners.
 3. aanvraag over het Toeslagenjaar 2023:
 - a. de definitieve beschikking van de Belastingdienst – Toeslagen met berekeningsspecificatie over het "Toeslagenjaar 2023";
 - b. voor de bepaling van het recht op huurtoeslag: informatie of er buiten de aanvragers nog andere mensen inwonen zoals kinderen en medebewoners met hun naam en geboortedata;
 - c. als uit de definitieve beschikking van Belastingdienst – Toeslagen bedoeld onder a niet de hoogte blijkt van het z.g. toetsingsinkomen van de:
 - I. aanvrager en partner, en
 - II. eventuele thuiswonende kinderen en medebewoners voor wat betreft het onderdeel huurtoeslag, dan aanvullend bewijsstukken van het toetsingsinkomen van: aanvrager, partner en de eventuele kinderen en medebewoners;
 - d. de huurspecificatie per 1 juli 2023 waarop de kale huur en de servicekosten vermeld staan.
 4. aanvraag over het Toeslagenjaar 2024:
 - a. de voorlopige beschikking van de Belastingdienst – Toeslagen met berekeningsspecificatie over het "Toeslagenjaar 2024";
 - b. voor de bepaling van het recht op huurtoeslag: informatie of er buiten de aanvragers nog andere mensen inwonen zoals kinderen en medebewoners met hun naam en geboortedata;
 - c. als uit de voorlopige beschikking van Belastingdienst – Toeslagen bedoeld onder a niet de hoogte blijkt van het z.g. toetsingsinkomen van de:
 - I. aanvrager en partner, en
 - II. eventuele thuiswonende kinderen en medebewoners voor wat betreft het onderdeel huurtoeslag, dan aanvullend de meest recente inkomensspecificatie(s) over 2024 van: aanvrager, partner en de eventuele kinderen en medebewoners,
 - d. de huurspecificatie per 1 juli 2024 waarop de kale huur en de servicekosten vermeld staan.
6. Als in het toeslagenjaar waarop de aanvraag bijzondere bijstand betrekking heeft sprake was van fiscaal partnerschap maar door verbreking van die relatie bestaat dat fiscaal partnerschap thans niet meer, dan moeten beide partners ieder voor zich de aanvraag bijzondere bijstand voor dat betreffende toeslagenjaar indienen.

Artikel 6 Hardheidsclausule

1. In bijzondere gevallen kan ten gunste van de aanvrager afgeweken worden van de bepalingen in deze beleidsregel, als toepassing daarvan voor een of meer belanghebbenden gevolgen zou hebben die wegens bijzondere omstandigheden onevenredig zijn in verhouding tot de met de beleidsregel te dienen doelen.

Artikel 7. Inwerkingtreding en citeertitel

1. Deze beleidsregels worden aangehaald als 'Beleidsregels bijzondere bijstand alleenverdienersproblematiek gemeente West Maas en Waal'
2. Deze beleidsregels treden in werking op de dag na bekendmaking en werken terug tot en met het toeslagenjaar 2022.
3. Deze beleidsregels vervallen met ingang van de datum waarop de Wet tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek in werking treedt, met dien verstande dat deze beleidsregels van toepassing blijven op voor 1 mei 2025 ingediende aanvragen bijzondere bijstand over de toeslagenjaren: 2022, 2023 en/of 2024 en eventueel daartegen ingediende bezwaar -en beroepschriften.

Ondertekening

Aldus besloten in de vergadering van 11 maart 2025.

Burgemeester en wethouders van West Maas en Waal,

D. (Didier) Oosterom
a.i. gemeentesecretaris

V.M. (Vincent) van Neerbos
burgemeester

Toelichting Beleidsregels bijzondere bijstand alleenverdienersproblematiek

Toelichting algemeen

Op grond van de Wet op de Inkomstenbelasting heeft iedereen recht op de z.g. algemene heffingskorting. Door de heffingskorting betalen mensen minder belasting en premie volksverzekeringen. Als in een gezin de ene partner een inkomen heeft en de andere partner heeft geen of maar beperkte inkomsten, dan kan dit belastingvoordeel overgedragen worden aan de niet verdienende partner. Dit heet "heffingskorting minstverdienende partner". Deze methodiek van overdracht van heffingskorting naar de minstverdienende partner is in de periode 2009 tot 2024 (=overgangsregeling van 15 jaar) stapsgewijs afgebouwd. Na de afbouwregeling krijgt zo'n gezin (=de kostwinner) nog maar één keer de algemene heffingskorting.

Idee achter dit beleid is dat zo beide partners financieel worden geprikkeld om te gaan werken.

Het oorspronkelijke individuele recht op algemene heffingskorting en de afbouw van de mogelijkheid voor overdracht bij een minstverdienende partner heeft gevolgen voor de relatie met uitkeringen. Een aantal uitkeringen, waaronder de bijstand, zijn immers gebaseerd op het referentieminimumloon en het feit dat bij de verstrekking van die uitkeringen nog wel met tweemaal de heffingskorting wordt gerekend. Om aan die ontstane ongelijkheid een einde te maken, is besloten om die z.g. dubbele algemene heffingskorting in de bijstand ook af te bouwen. De afbouw in de bijstand is later begonnen (in 2012) en wordt ook over een langere periode uitgesmeerd. Verwacht wordt dat die afbouw in 2036 is voltooid.

Als gevolg van de hiervoor beschreven samenloop van fiscaliteit, toeslagen en sociale zekerheid heeft een groep gezinnen die momenteel landelijk wordt geschat op 6.400 een lager besteedbaar inkomen dan een vergelijkbaar gezin met een volledige bijstandsuitkering en ligt dit inkomen onder het bestaansminimum. Dit financieel effect was overigens al in 2016 bekend bij het Rijk.

Op 27 september 2022 oordeelde de Centrale Raad van Beroep (CRvB) dat de gemeente een echtpaar met terugwerkende kracht compensatie moest geven voor het niet-ontvangen van de maximale toeslagen (=huur -en zorgtoeslag en kindgebonden budget). De CRvB oordeelde dat de gemeente daarom aan dat gezin meer algemene periodieke bijstand moest verstrekken.

Een nadeel van het verstrekken van meer algemene bijstand is dat daardoor het (jaar)-inkomen voor de Inkomstenbelasting en de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen (=o.a. huur -en zorgtoeslag en kindgebondenbudget) ook hoger wordt met als gevolg dat er daardoor een lager bedrag aan huur -en zorgtoeslag wordt verstrekt. Kortom wat met de ene hand wordt gegeven, wordt met de andere hand weer deels afgenomen.

Mede naar aanleiding van deze uitspraak van de CRvB heeft de regering opnieuw gezocht naar een oplossing voor deze situatie. Conclusie is dat een structurele oplossing voor dit probleem alleen mogelijk is door een wijziging via de fiscaliteit door bij die gezinnen minder belasting te heffen maar dat kan pas op zijn vroegst met ingang van 2028. Die oplossing via de fiscaliteit duurt dan tot 2036 want dan is de afbouw in de bijstand ook voltooid.

Voor de tussenliggende periode (2022 tot 2028) is daarom op landelijk niveau (o.a. Ministerie van Financiën, Dienst Toeslagen, Belastingdienst, Ministerie SZW, VNG en Divosa) afgesproken om de getroffen gezinnen via het instrument van de bijzondere bijstand te helpen.

Hierbij worden twee instrumentele oplossingen onderscheiden t.w.:

1. tijdvak 2022 tot en met 2024: inzet individuele bijzondere bijstand (=gemeentelijk beleid),
 2. tijdvak 2025 tot 2028: inzet categoriale bijzondere bijstand na aanpassing van de Participatiewet.
- Verwezen wordt naar het concept "Voorstel van wet tot wijziging van de Participatiewet in verband met categoriale bijzondere bijstand voor alleenverdieners" met als (vermoedelijke) datum voor inwerkingtreding 1-1-2025.

Stimulansz heeft een "Handelingsperspectief" geschreven om gemeenten te ondersteunen bij het vormgeven van hun beleid voor de verstrekking van individuele bijzondere bijstand voor de periode 2022 tot en met vermoedelijk 2024. Hierin staat dat gemeenten alleenverdienershuishoudens tegemoet kunnen komen als het gaat om:

1. echtparen van wie de toeslagen over 2023 en 2024 ten gevolge van deze problematiek lager zijn vastgesteld dan bij echtparen in een vergelijkbare leefsituatie met een volledige bijstandsuitkering; en
2. echtparen die in 2023 een terugvordering van zorg- en/of huurtoeslag over 2022 hebben gekregen die te wijten is aan deze problematiek, of een betaalregeling hebben die daaruit voortkomt.

Noot in de uitspraak van de CRvB van 27 september 2022 wordt ook het gemis aan kindgebondenbudget nog benoemd. Sinds 2020 is het afbouwpunt van het kindgebondenbudget naar een hoger brutoinkomen verschoven en dermate hoog, dat dit daarom nu niet meer onder de samenloop valt.

Bij het vormgeven van deze beleidsregels is dit onderscheid in de vergoeding voor het jaar 2022 en die voor de jaren 2023 / 2024 overgenomen.

Opgemerkt wordt het Rijk voor de regeling vanaf 2025 kiest voor de methodiek van de categoriale bijzondere bijstand en niet voor die van de individuele bijzondere bijstand.

Verstrekking via de categoriale bijzondere bijstand kent een groter bereik en is aanzienlijk minder complex en arbeidsintensief dan via de individuele bijzondere bijstand.

Dit in combinatie met het feit dat het Rijk opteert voor een grofmazige regeling met een vaste jaarlijkse forfaitaire tegemoetkoming maakt dat de regeling vanaf 2025 qua uitvoering eenvoudiger wordt en zelfs de mogelijkheid biedt om aan bepaalde groepen gezinnen de tegemoetkoming ambtshalve te kunnen verstrekken. Gezinnen die tot de doelgroep behoren hoeven dan ook geen veelheid aan gegevens meer te verstrekken en de gemeente kan volstaan met een lichtere toets.

Gemeenten hebben bij het vormgeven van hun beleid bijzondere bijstand een bepaalde mate van autonomie. Van die bevoegdheid is gebruik gemaakt bij het vormgeven van deze beleidsregels door:

- niet het vigerende beleid bijzondere bijstand en de daarin opgenomen bepalingen over: draagkracht uit vermogen en inkomen en het aanvraagtijdstip op deze problematiek toe te passen, maar om hiervoor een aparte regeling te ontwerpen,

- voor een deel gebruik te maken van de bepalingen zoals thans vermeld in het concept "Voorstel van wet tot wijziging van de Participatiewet in verband met categoriale bijzondere bijstand voor alleenverdieners" en hierop te anticiperen.

Voor meer details wordt verwezen naar de Toelichting artikelsgewijs.

Noot:

Op 17 december 2024 is de Wet tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek gepubliceerd in de Staatscourant. De wet is per 1 januari 2025 in werking getreden. Hiermee is niet langer meer sprake van een concept "voorstel van wet tot wijziging van de Participatiewet". De publicatie in de Staatscourant kunt u hier terugvinden.

Op 18 januari 2024 is de hoogte van de vaste tegemoetkoming voor inwoners die vallen onder de doelgroep alleenverdienersproblematiek gepubliceerd in de Kamerbrief over tegemoetkoming alleenverdienersproblematiek 2025. Het besluit en de toelichting kunt u vinden in de Regeling tegemoetkoming alleenverdienersproblematiek.

Toelichting artikelsgewijs

Artikel 1. Begripsbepalingen

Voor de begripsbepalingen wordt uitgegaan van de begrippen zoals vermeldt in: de Participatiewet (Pw), het Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (Bbz 2004) en de Algemene wet bestuursrecht (Awb), tenzij in deze regeling anders is bepaald.

In lid 2 onder c is het begrip gezin gedefinieerd. Dit begrip wijkt af van het begrip "gezamenlijke huishouding" zoals dat is omschreven in artikel 3 van de Pw. De reden hiervoor is dat de Wet op de Inkomstenbelasting en de Algemene wet inkomensafhankelijke regelingen, waaronder de huur- en zorgtoeslag vallen, uitgaan van het begrip fiscaal partner. De voorwaarden om als fiscaal partner aangemerkt te worden wijken af van de voorwaarden om als "gezamenlijke huishouding" in de zin van de Pw gekwalificeerd te worden.

Ook zijn de begrippen Toeslagenjaar en toetsingsinkomen gedefinieerd. Deze komen niet voor in de Participatiewet. De gebruikte begrippen zijn afkomstig uit de Wet op de Inkomstenbelasting (=verzamelinkomen) en uit de Toeslagensystematiek (o.a. Proefberekening Toeslagen van de Belastingdienst-Toeslagen = loon voor de loonheffing / 'fiscaal loon', 'loon loonbelasting (LB)/ volksverzekeringen', 'LH-loon', of 'heffingsloon').

Artikel 2. Doelgroep bijzondere bijstand alleenverdienersproblematiek

Bij de bepaling van de doelgroep is voor een groot deel aangesloten bij en wordt geanticipeerd op de doelgroep zoals gedefinieerd in het concept "Voorstel van wet tot wijziging van de Participatiewet in verband met categoriale bijzondere bijstand voor alleenverdieners".

In het eerste lid onderdeel a wordt bepaald dat het moet gaan om gezinnen die een uitkering ontvangen anders dan een uitkering op grond van Participatiewet. Voorbeelden daarvan zijn een uitkering op grond van de Werkloosheidswet ("WW"), of een uitkering op grond van de Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen ("WIA"). Ook gezinnen die zo'n uitkering ontvangen, en daarnaast bijvoorbeeld een aanvullende bijstandsuitkering op grond van de Participatiewet, kunnen onder deze regeling vallen.

Dat is geëxpliciteerd met de toevoeging “eventueel aangevuld met een uitkering op grond van artikel 19”

In onderdeel b wordt bepaald dat het, binnen de groep die is afgebakend in onderdeel a, gaat om gezinnen die minder huurtoeslag en/of zorgtoeslag ontvangen, dan zij zouden ontvangen als zij een volledige bijstandsuitkering zouden ontvangen, vanwege de asynchroniteit van de afbouw van de dubbele algemene heffingskorting. Daarbij worden zij vergeleken met een gezin dat in alle voor de participatiewet en toeslagen relevante kenmerken gelijk is, afgezien van het feit dat zij geen volledige bijstandsuitkering ontvangen, maar een andere uitkering niet op grond van de wet, met eventueel daarnaast een aanvullende bijstandsuitkering. De dubbele algemene heffingskorting wordt afgebouwd in artikel 37, tweede lid van de Participatiewet. In artikel 8.9 van de Wet inkomstenbelasting 2001 is de dubbele algemene heffingskorting reeds volledig afgebouwd voor gehuwden waarvan de minst-verdienende partner geboren is na 1962. Gezinnen waarvan de minstverdienende partner geboren is vóór 1963, ontvangen nog altijd de maximale dubbele algemene heffingskorting.

In onderdeel c wordt bepaald dat het, binnen de groep die is afgebakend in de onderdelen a en b, gaat om gezinnen die door het ontvangen van minder huurtoeslag en/of zorgtoeslag, in een toeslagenjaar een inkomen genieten onder het bestaansminimum.

In het 2e lid wordt de doelgroep verder beperkt tot gezinnen die daadwerkelijk in de gemeente wonen en daar ook over eigen woonruimte beschikken waarvoor commerciële huurlasten verschuldigd zijn. Normaliter wordt bij de verstrekking van bijzondere bijstand ook beoordeeld of de aanvrager draagkracht uit vermogen heeft. De op grond van deze beleidsregels te verstrekken bijzondere bijstand komt in de plaats van gedeelde toeslagen, met name de zorg- en huurtoeslag. Deze toeslagen komen immers niet volledig tot uitbetaling. De huur- en zorgtoeslag kennen veel hogere vermogensgrenzen (ruim € 67.000 voor een gezin), dan de vermogensgrens binnen de Participatiewet. Daarom is in het 3e lid bepaald dat het vermogen buiten beschouwing blijft bij de beoordeling van het recht op bijzondere bijstand op grond van deze regeling.

Vanwege de afwijkende voorwaarden om voor bijzondere bijstand alleenverdienersproblematiek in aanmerking te kunnen komen, bepaalt het 4e lid dat het vigerende beleid bijzondere bijstand van de gemeente buiten toepassing blijft.

Artikel 3. Hoogte van de individuele bijzondere bijstand alleenverdienersproblematiek en wijze van uitbetaling

In het Voorstel van wet tot wijziging van de Participatiewet in verband met categoriale bijzondere bijstand voor alleenverdieners opteert het Rijk voor een vaste tegemoetkoming die ambtshalve (of op aanvraag) aan de betreffende gezinnen kan worden verstrekt. De regering erkent daarbij dat deze overbruggingsregeling een grofmazige regeling betreft. De hoogte van de tegemoetkoming wordt jaarlijks bepaald op basis van een analyse van de Belastingdienst in samenwerking met de Dienst Toeslagen en het UWV.

In afwijking van het gepubliceerde Handelingsperspectief alleenverdieners wordt in deze regeling aansluiting gezocht bij deze systematiek van de Wet tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek.. Daarbij wordt wel de hoogte van de individuele bijzondere bijstand afhankelijk gesteld van de huur (in maanden) waarin het gezin een besteedbaar inkomen geniet dat lager ligt dan het inkomen van een vergelijkbaar gezin met een volledige bijstandsuitkering.

Systematiek van de Toeslagen is dat die veelal jaarlijks in december voorlopig worden vastgesteld voor het nieuwe kalenderjaar, maandelijks worden uitbetaald en pas definitief worden vastgesteld in de loop van het daarop volgend kalenderjaar. Zo worden de toeslagen over het kalenderjaar 2023 pas medio 2024 definitief vastgesteld door de Belastingdienst-Toeslagen. Deze systematiek brengt met zich mee dat als een gemeente het toe te kennen bedrag aan bijzondere bijstand 100% zuiver wil beoordelen en vaststellen dat er twee werkwijzen mogelijk zijn t.w.:

de beslissing op de aanvraag bijzondere bijstand kan pas worden genomen nadat de definitieve vaststelling van de Belastingdienst-Toeslagen over een toeslagenjaar bekend is. Dat is in de praktijk pas ten minste een half jaar na afloop van het toeslagenjaar waarop de toeslagen betrekking hebben. Het nadeel is dat een gezin dan wel heel lang moet wachten op de beslissing bijzondere bijstand terwijl men al die tijd wel heeft moeten rondkomen van een inkomen wat onder het bestaansminimum ligt. de gemeente neemt op een (veel) eerder tijdstip een “voorlopig besluit” op basis van de beschikking voorlopige vaststelling van de Belastingdienst-Toeslagen en neemt een definitief besluit zodra de beschikking definitieve vaststelling van de Belastingdienst-Toeslagen bekend is. Dit is zowel voor het gezin als ook het Werkplein een heel administratief belastende werkwijze. Het gezin moet immers tweemaal gegevens overleggen en het Werkplein moet die gegevens tweemaal beoordelen en ook tweemaal een besluit nemen. Als er een verschil zit tussen de beschikking voorlopige -en definitieve vaststelling van de Belastingdienst-Toeslagen moet het verschil of worden nabetaald of moet het gezin een deel terugbetalen.

Gelet op de hiervoor beschreven nadelen van deze werkwijzen, wordt geopteerd voor een iets grofmazigere werkwijze waarbij de beoordeling van het recht op bijzondere bijstand wordt gebaseerd op:

In afwijking van het gepubliceerde Handelingsperspectief alleenverdieners wordt in deze regeling aansluiting gezocht bij deze systematiek van de Wet tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek.. Daarbij wordt wel de hoogte van de individuele bijzondere bijstand afhankelijk gesteld van de huur (in

maanden) waarin het gezin een besteedbaar inkomen geniet dat lager ligt dan het inkomen van een vergelijkbaar gezin met een volledige bijstandsuitkering.

Nadeel van deze methodiek is wel dat het recht niet per definitie gelijk hoeft te zijn aan het gemis aan huur- en zorgtoeslag tijdens het toeslagenjaar. In zo'n geval kan het gezin te veel of te weinig bijzondere bijstand hebben gehad. Hier staat tegenover dat deze werkwijze veel minder administratief belastend is en het gezin ook veel eerder een besluit bijzondere bijstand kan krijgen.

Van belang is ook dat het Rijk vanaf het jaar 2025 opteert voor een landelijke categoriale regeling via de bijzondere bijstand met een forfaitair vergoedingsbedrag. Dat forfaitair vergoedingsbedrag zal vaak niet exact overeenstemmen met het bedrag bij een maatwerkberekening. Verder is het niet wenselijk dat gezinnen de regeling over het toetsingsjaar 2025 eerder kunnen aanvragen dan de regeling over 2024.

Het derde lid regelt of de te verstrekken bijzondere bijstand als één bedrag voor een heel kalenderjaar wordt berekend en uitbetaald of dat dit op maandbasis geschiedt. Bepalend hiervoor is of de toe te kennen en uit te keren bijzondere bijstand betrekking heeft op een al verstrekken periode, of op een toekomstig tijdvak.

Het vierde lid tot slot bepaalt dat de uit te keren bijzondere bijstand als hoofdregel aan het gezin zelf wordt betaald en dat daarvan in uitzonderingsgevallen kan worden afgeweken. Denk bijvoorbeeld aan de situatie dat een gezin kampt met gokverslaving, in de schuldhulpverlening zit, of bij een terugvordering van de Belastingdienst-Toeslagen.

Het 5e lid voorziet in de situatie dat er sprake is van ex-fiscaal partners als bedoeld in artikel 4 lid 4.

In zo'n situatie wordt het aan de voormalige leefeenheid uit te betalen bedrag gesplitst waarbij iedere partner de helft van dat bedrag krijgt.

Artikel 4. Ambtshalve toekenning

In de Toelichting algemeen is al aangegeven dat het Rijk vanaf het jaar 2025 voor een grofmazige categoriale regeling kiest met een vaste jaarlijkse forfaitaire tegemoetkoming.

Met de door ons beschreven beleidskeuzes wordt al enigszins vooruitgelopen op die landelijke categoriale regeling in 2025 waarbij ook niet op individueel casusniveau exact de hoogte van de te verstrekken bijzondere bijstand wordt bepaald.

Op basis van bestandsonderzoek bij Werkzaam Rivierenland en de informatie van het Inlichtingenbureau (info Belastingdienst) is het mogelijk de doelgroep van de regeling te definiëren. Dit maakt het mogelijk om te komen tot een ambtshalve toekenning. Belanghebbenden die voldoen aan de voorwaarden behoeven daarmee geen aanvraag (als beschreven in artikel 5) in te dienen.

Artikel 5. Op aanvraag

De mogelijkheid bestaat dat in onze gemeente een gezin als bedoeld in deze beleidsregels woonachtig is dat voldoet aan de voorwaarden maar niet voorkomt op de lijst van gezinnen die aanspraken maken op basis van de bestandsanalyses. Hoewel die kans zeer gering is, voorziet de regeling wel in een mogelijkheid dat betrokken gezinnen uit eigen beweging een aanvraag kunnen indienen. In artikel 5 wordt daarom nadere informatie gegeven over een dergelijk aanvraagtraject. Wie kan er aanvragen, hoe kun je aanvragen, welke informatie moet aan een aanvraag worden toegevoegd, binnen welke termijn wordt er op een aanvraag beslist, etc. Uitgangspunt is laagdrempeligheid van het aanvraagproces (niet meer vragen dan nodig is / alleen die zaken die echt noodzakelijk zijn om zijn situatie te beoordelen.). Het uitgangspunt is, naast de laagdrempeligheid, voorkomen van onnodige bureaucratie voor zowel inwoner als medewerker van de gemeente.

In lid 1 wordt beschreven dat een digitale aanvraag de voorkeur geniet. Dit is zowel voor het gezin als ook voor Werkzaam Rivierenland de snelste, eenvoudigste en efficiëntste aanvraagprocedure. Gezinnen kunnen dit eenvoudig vanuit huis met hun PC of tabblad regelen en behoeven daarvoor verder geen contact op te nemen met Werkzaam Rivierenland als zij geen (aanvullende) vragen hebben. Uiteraard blijft er voor een gezin wat niet digitaal vaardig is de mogelijkheid bestaan om een aanvraag op papier in te dienen.

In lijn met het gestelde in de Algemene wet bestuursrecht (Awb) wordt – zoals vermeld in het 2e lid – een afdoeningstermijn gehanteerd van ten hoogste 8 weken.

Uit jurisprudentie van de CRvB d.d. 17 dec. 2019, ECLI:NL:CRVB:2019:4112, blijkt dat de aanvraag-datum bepalend is voor het antwoord op de vraag welke gemeente bevoegd is om op de aanvraag bijzondere bijstand te beslissen. Omdat deze regeling terugwerkt tot en met het toeslagenjaar 2022 dient er rekening mee te worden gehouden dat inwoners thans een andere woonplaats hebben dan voorheen. Het derde lid bepaalt dat niet relevant is wat de woonplaats van de aanvrager was toen de kosten waarvoor de bijzondere bijstand wordt aangevraagd zich voordeden.

Als de aanvraag wordt ingediend bij het verkeerde bestuursorgaan, dan dient dat bestuursorgaan de aanvraag op grond van artikel 2:3, eerste lid, van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) onverwijld door te sturen naar het orgaan wat wel bevoegd is.

In het vierde lid staat beschreven gedurende welke periode een gezin een aanvraag bijzondere bijstand kan indienen om bijzondere bijstand te krijgen over de jaren 2022 tot en met 2024. Voorgesteld wordt die termijn te begrenzen tot 1 mei 2025. In Gemeentenieuws SZW d.d. 29 maart 2024 gaf het Ministerie van SZW aan dat de gemeenten in juni 2024 lijstwerk konden verwachten met daarop de Burgerservicenummers van de alleenverdienende gezinnen in hun gemeenten die getroffen zijn door deze proble-

matiek. Dat lijstwerk is door de gemeenten pas in juli 2024 ontvangen. Daarnaast heeft de bestandsanalyse van Werkzaam Rivierenland een accuraat overzicht opgeleverd van de gezinnen die in enig toeslagenjaar in aanmerking kwamen voor een aanvullende uitkering op grond van de wet omdat zij een besteedbaar inkomen genoten dat lager was dan het inkomen van een vergelijkbaar gezin met een volledige bijstandsuitkering Intussen. Op basis van dat lijstwerk vindt aan die gezinnen ambtshalve toekenning plaats (artikel 4). In het uitzonderlijke geval dat hiervan geen sprake is, hebben deze gezinnen dan nog ongeveer een 3 maanden de tijd om daadwerkelijk een aanvraag voor deze regeling in te dienen. Streven van het Rijk is dat in 2025 de landelijke categoriale regeling via de bijzondere bijstand in werking treedt met daarbij de mogelijkheid om aan bepaalde groepen gezinnen de vergoeding ambtshalve te verstrekken. Een samenloop van het kunnen aanvragen van die twee regelingen tegelijkertijd wordt onwenselijk geacht.

Het vijfde lid regelt welke bewijsstukken bij welke toetsingsjaren aangeleverd moeten worden. Dit spreekt voor zich en behoeft geen verdere toelichting.

Omdat de bijzondere bijstand niet alleen betrekking heeft op het toeslagenjaar 2024 maar ook op de jaren 2022 en 2023 valt niet uit te sluiten dat het een casus betreft waarbij in het verleden sprake was van fiscaal partners maar dat die relatie intussen is verbroken. Als men niet in goede harmonie uit elkaar is gegaan dan is het lastig, of onmogelijk, om te verlangen dat beide ex-fiscaal partners een gezamenlijke bijstandsaanvraag indienen. Voor die situaties wordt afgeweken van de hoofdregel dat de bijstandsaanvraag door beide partners gezamenlijk moet worden ingediend. Dit staat beschreven in het vijfde lid.

Artikel 6. Hardheidsclausule

Behoeft geen nadere toelichting.

Artikel 7. Inwerkingtreding en citeertitel

Gelet op het doel, de vergoeding van bijzondere bijstand over het kalenderjaar 2022 op basis van het terugvorderingsbesluit, of verrekening, van de Belastingdienst-Toeslagen van medio 2023 of latere datum, wordt voorgesteld om aan deze beleidsregels terugwerkende kracht te verbinden tot en met het toeslagenjaar 2022.

Verder is het logisch dat de lokale beleidsregels vervallen zodra Wet tijdelijke regeling alleenverdienersproblematiek in werking treedt. De lokale beleidsregels blijven uiteraard wel gelden voor aanvragen ingediend voor 1 mei 2025 over de toeslagjaren 2022 t/m 2024 waarop nog geen besluit is genomen. Dat geldt ook voor bezwaar -en beroepsschriften tegen besluiten op aanvragen bijzondere bijstand over de toeslagenjaren: 2022, 2023 en 2024.